

*Verantwoording bij de vertaling
van de voorrede bij de*

Brief van de heilige Paulus aan de Romeinen 1546

Al spoedig nadat Luther op de Wartburg in 1521 met de vertaling van het Nieuwe Testament uit de oorspronkelijke talen was begonnen, werden steeds de gereedgekomen gedeelten gedrukt en uitgegeven. Het Oude Testament zou wat langer duren! Pas in 1534 is de Duitse Lutherbijbel voor de eerste keer als een complete editie uitgegeven door boekdrukker Hans Lufft te Wittenberg. Een Bijbel in de volkstaal, compleet met verklarende kanttekeningen en een voorwoord van Luther bij ieder Bijbelboek. Sommige apocriefe boeken van het Oude Testament maken ook deel uit van deze officiële Luther Bijbel Canon.

Vermoedelijk waren de zogenoemde 'voorwoorden' voor alle afzonderlijke Bijbelboeken, door Luther geschreven in navolging van Hieronymus, wiens voorwoorden te vinden zijn in meest van de toen bekende Latijnse en Duitse Vulgaat edities. De Keulse Bijbel (1478) is een sprekend voorbeeld van een vroege uitgave van een Vulgaat-Bijbel in de volkstaal.

De in Wittenberg gedrukte Duitse Bijbel, Anno 1534, die wél uit de grondteksten opnieuw was vertaald, bestond uit twee delen in kwarto formaat en was geïllustreerd in goud en kleuren door Lucas Cranach. Lufft heeft in de daarop volgende 40 jaren meer dan 100.000 exemplaren van deze Biblia Germanica gedrukt en verspreid.

Voor het hier uit het Duits vertaalde voorwoord van Luther bij de Brief van Paulus aan de Romeinen, is gebruik gemaakt van de originele Duitse weergave in de BIBLIA GERMANICA (1545). Ook deze editie werd gedrukt door Hans Lufft te Wittenberg. Het zou de laatste uitgave voor Luthers dood worden. Luther stierf op 18 februari 1546 te Eisleben. Voor de vertaling van Luthers voorwoord bij de Romeinenbrief is verder nog gebruik gemaakt van de Deutsche Bibel in de Weimarer Ausgabe (vgl WA DB, 7, S. 2-27).

Dr. Maarten Luthers voorwoord

bij de Brief van de heilige Paulus aan de Romeinen 1546

Deze brief bevat de belangrijkste en gewichtigste stukken van het Nieuwe Testament en is het aller-zuiverste evangelie. Het is zeker de moeite van een christen waard, niet alleen om deze brief woord voor woord uit het hoofd te leren, maar ook om zich daar dagelijks mee bezig te houden, alsof dat een dagelijks brood voor de ziel was. Het kan onmogelijk gebeuren dat deze brief te veel en te goed gelezen of overdacht wordt. Hoe vaker men zich met dit boek bezighoudt, hoe kostbaarder het wordt en hoe beter het smaakt. Ik wil – voor zover God mij daartoe in staat stelt – daarom mijn plicht doen door deze brief van een inleiding te voorzien om hiermee een deur of venster te openen zodat iedereen de inhoud daarvan zo goed mogelijk kan zien en begrijpen. Tot nu toe is deze brief, door de vele onzinnige glossen die de tekstgedeelten vergezelden, op een zeer kwalijke manier verduisterd geworden. Op zichzelf is deze brief echter een helder licht, bijna sterk genoeg om licht te werpen over de gehele Schrift.

In de eerste plaats moeten we kennis krijgen van de taal en weten waar Paulus het over heeft als hij spreekt met woorden als: **wet, zonde, genade, geloof, gerechtigheid, vlees en geest** en zo meer, anders heeft het geen zin om dit boek te lezen.

Over het woordje 'wet'

Het woordje 'wet' moet niet op menselijke wijze verstaan worden, zodat het een lering zou zijn over werken die gedaan of nagelaten moeten worden. Zo gaat het alleen toe bij de burgerlijke wetten die men – hoewel het hart er niet bij betrokken is – met doen en laten volbrengen kan. God echter oordeelt het binnenste van ons hart en met onze uitwendige werken alleen is Hij niet tevreden. In plaats daarvan bestraft Hij juist de werken die niet met geheel het hart gedaan worden, en noemt die geveinsd en gelogen, zoals de Psalm zegt: 'Alle mensen zijn leugenaars' (vgl. Psalm 116:11). Dat is dan ook de reden dat niemand

met een hartelijke vreugde en blijdschap Gods wet houdt of houden kan, want iedereen ontdekt bij zichzelf een tegenzin om het goede en een neiging om het kwade te doen. Als er geen ongedwongen lust en liefde is om het goede te doen, dan houd je ook de wet niet met je gehele hart. Dit inwendige kwaad is dan ook zeker een zonde waarmee je Gods toorn verdiend hebt, en dat, terwijl je aan de buitenkant zo mooi de schijn kan ophouden dat je met je goede werken toch een betamelijk en eerbaar leven leidt.

Met dat in gedachten concludeert Paulus in het tweede hoofdstuk, dat de joden, die volgens de wet willen leven, allemaal zondaren zijn, en hij verklaart dat alleen de daders der wet rechtvaardig zijn voor God (vgl. Romeinen 2:13 vv). Wat hij daarmee wil zeggen, is: dat niemand door het doen van werken een dader van Gods wet is. Hij zegt echter nog veel meer, namelijk ook dit: 'Die zegt, dat men geen overspel zal doen, doet gij overspel?' Idem: 'Waarin gij een ander oordeelt, daarin veroordeelt gij uzelf, omdat gij, die oordeelt, dezelfde dingen doet.' Het is alsof Hij wilde zeggen: uitwendig leven jullie netjes volgens de voorschriften van de wet en veroordelen alle anderen die niet op dezelfde manier leven, daarbij weten jullie ook iedereen te leren, zoals Christus ook zegt: 'De splinter in andermans oog zien jullie wel, maar de balk in jullie eigen oog kun je niet waarnemen.'

Dus hiermee bedoelt Paulus, hoewel je uitwendig de wet met het doen van werken onderhoudt, doe je dat alleen uit vrees voor straf of uit hoop op loon, daarom doe je alles als taak en plicht, zonder lust en liefde tot de wet zelf. Op deze manier doe je het met tegenzin en onder dwang. Je zou liever iets anders doen, als er helemaal geen wet zou zijn om naar te leven. Daaruit blijkt duidelijk dat je in de grond van je hart een vijand bent van de wet. Wat heeft het dan nog voor betekenis dat je anderen leert om niet te stelen, als jezelf in je hart een dief bent en dat ook werkelijk in je uitwendige leven met daden zou zijn, als je er maar de moed voor had? Hoewel ook de openlijke daad bij deze huichelaars niet lang op zich laat wachten! Op die manier leer je anderen, maar jezelf leer je niet. Je weet ook zelf niet wat je leert, omdat je zelf ook de wet nog nooit goed verstaan hebt. Ja, daarbij komt nog dat de wet de zonde meer overvloedig maakt, zoals Paulus zegt in het vijfde hoofdstuk: 'Maar de wet is daarbij gekomen, om de zonde overvloediger te maken' (vgl. Romeinen 5:20). En wel daarom, omdat de mens de wet hoe langer hoe meer vijandig gezind wordt, te weten, omdat de wet steeds blijft eisen wat hij onmogelijk doen kan.

Daarom zegt Paulus: 'De wet is geestelijk' (hst. 7). Wat betekent dat? Als de wet vleeselijk was, dan zouden we de wet kunnen vervullen door onze werken, maar omdat deze geestelijk is, kan niemand de wet volbrengen, want alles wat gedaan wordt, moet met een volkomen hart gedaan worden. Zo'n hart vind je echter bij niemand, want alleen de Geest van God maakt het hart gelijkvormig aan de wet, zodat die mens lust en liefde tot de wet ontvangt uit het hart vandaan. Dan doet hij voortaan de wet niet uit vrees of dwang, maar vanuit een vrij en vrolijk hart. De wet is geestelijk en eist ook een geestelijke vervulling, zodat je de wet alleen met een geestelijk hart kunt liefhebben en volbrengen. Als de Heilige Geest niet in het hart is, dan is er: zonde, afkeer en haat tegen de wet; die toch in zichzelf goed, rechtvaardig en heilig is.

Maak je maar vertrouwd met deze uitspraak: dat het geheel iets anders is om de werken der wet te doen, dan om de wet te vervullen. De 'werken der wet' zijn alle daden die een mens uit eigen wil of uit zijn eigen kracht kan doen om de wet te houden. Wanneer het echter op deze manier gedaan wordt, blijft het hart een afkeer houden van de wet, omdat het allemaal met tegenzin en onder dwang gedaan wordt. Om die reden zijn al deze werken verloren moeite en geheel nutteloos. Dat bedoelt de heilige Paulus in het derde hoofdstuk waar hij spreekt: 'Door de werken der wet wordt geen mens rechtvaardig voor God' (vgl. Romeinen 3:20). Daaruit ziet je nu dat de twistzieke schoolgeleerden en sofisten verleiders en verzoekers zijn, als ze leren dat we ons met werken moeten voorbereiden tot genade. Hoe kan je jezelf met werken tot iets goeds voorbereiden als er geen werk is dat je niet zonder afkeer en onwil in je hart doet? Hoe zal ooit een werk God behagen dat uit een weerspanning en weerstrevend hart gedaan wordt?

'De wet vervullen' betekent dat we het werk met lust en liefde doen, en geheel vrijwillig en ongedwongen godzalig en oprecht leven; alsof er geen wet of straf zou zijn. Deze ongedwongen lust en liefde geeft de Heilige Geest in ons hart, zoals de apostel daarover spreekt in het vijfde hoofdstuk van deze brief. Echter, de Heilige Geest wordt alleen maar uit het geloof en door middel van het geloof in Jezus Christus gegeven; zoals Paulus zelf in zijn inleiding zegt (hst. 1). Zo óók komt het geloof niet, dan alleen door Gods Woord of evangelie, waarin Christus verkondigd wordt, namelijk, dat Hij is Gods Zoon en mens, omwille van ons gestorven en opgewekt, zoals Paulus in het derde, vierde en tiende hoofdstuk zegt.

Vandaar is het dat alleen het geloof rechtvaardig maakt en de wet vervult, want uit het geloof ontvangen wij de Geest door de verdienste

van Christus. De Geest nu scheidt een vrolijk en gewillig hart, zoals de wet eist, dus komen de goede werken uit het geloof zelf voort. Dat bedoelt Paulus in het derde hoofdstuk, nadat hij de 'werken der wet' verworpen heeft, waardoor dat de indruk wekt, dat hij de wet wilde tenietdoen door het geloof, nee – zegt hij – wij bevestigen [of letterlijk: verhogen] de wet juist door het geloof, dat is, wij vervullen die door het geloof.

Over het woordje 'zonde'

Met het woordje 'zonde' worden in de Schrift niet alleen onze uitwendige daden bedoeld, die wij met ons lichaam doen, maar ook alle verborgen werkingen van verstand en zinnen, die de gedachten, begeerten, oogmerken bedoelingen enz. zijn waaruit onze uitwendige daden voortkomen, te weten, alles wat uit het hart voortkomt, en al de vermogens daarvan. Daarmee is het dan duidelijk dat het woordje 'doen' ook gebruikt moet worden voor alle zonde die een mens geheel en alleen met zijn hart bedrijft, want er worden geen uitwendige zonden bedreven of de mens is daar met zijn gehele lichaam en ziel bij betrokken, zowel uitwendig als inwendig. En wel op een zeer bijzondere manier spreekt de Schrift over het hart als de voornaamste kwade wortel en bron, waar alle zonden uit voortkomen, namelijk, uit het ongeloof dat tot in de grond van het hart zit. Andersom ook: dat het geloof alleen rechtvaardig maakt en daaruit de moed en lust geeft tot goede werken. Ook zegt zij hoe het alleen het ongeloof is dat zondigt en het vlees opwekt en de lust geeft tot kwade werken, zoals met Adam en Eva in het paradijs gebeurde; wat beschreven is in het boek Genesis (hst. 3).

Vandaar dat Christus alleen het ongeloof 'zonde' noemt, zoals Hij in het evangelie van Johannes (hst. 16) zegt: 'De Geest zal de wereld overtuigen van zonde, omdat zij in Mij niet geloofd hebben.' Daarom ook, voordat goede of verkeerde werken gedaan worden, die de goede of de verkeerde vruchten van het hart zijn, moet daarvoor al in het hart geloof óf ongeloof aanwezig zijn. Ongeloof is de wortel, de bron, het voedsel en de kracht van alle zonden. Daarom wordt ongeloof in de Schrift de kop van de slang of de oude slang genoemd, die door het Vrouwenzaad, namelijk Christus, moet worden vermorzeld, zoals dat aan Adam beloofd werd in het boek Genesis (hst. 3).

Over het woordje 'genade'

Genade en gaven zijn in die zin onderscheiden, dat 'genade' eigenlijk Gods barmhartigheid en goedgunstigheid is, die Hij ons toedraagt in Zich Zelf, waardoor Hij bereid is Christus en de Geest met Zijn gaven ons te schenken. Dit wordt duidelijk uit het vijfde hoofdstuk, waar gesproken wordt over de genade van God én de gaven door de genade in Christus enz. (vgl. Romeinen 5:15 vv). Hoewel nu de gaven en de Geest dagelijks in ons toenemen, zijn deze echter nog niet volkomen in ons, zodat er ook nog kwade begeerten en zonden in ons overblijven die tegen de Geest strijden, zoals Paulus zegt in Romeinen (hst. 7) en Galaten (hst. 5) en zoals ook in Genesis (hst. 3) verkondigd is over de vijandschap tussen het Zaad van de vrouw en het zaad van de slang. Ondanks dat dit zo is, is de genade machtig dat wij geheel en volkomen rechtvaardig voor God gerekend worden, want Zijn genade komt niet bij stukjes en beetjes zoals het met de gaven gesteld is. De genade echter neemt ons geheel en al op in de barmhartigheid en goedgunstigheid van God, omwille van onze Middelaar en Voorbidder Jezus Christus én omdat in ons deze gaven [door het geloof in deze Middelaar en Voorbidder, hcvw] een aanvang genomen hebben. Op deze manier begrijp je nu dat Paulus in het zevende hoofdstuk zichzelf verwijt dat hij nog een zondaar is (vgl. vers 8). Hij zegt echter in het achtste hoofdstuk dat er niets verdoemelijks is aan degenen die in Christus zijn, namelijk, om de nog onvolkomen gaven en werking van de Heilige Geest in hen die geloven. Vanwege het nog niet gedode vlees zijn wij zondaren, echter omdat wij in Christus geloven en de eerste beginselen van de Geest hebben, is God ons zo gunstig en genadig dat Hij deze zonden niet wil zien of oordelen, maar naar het geloof in Christus met ons handelt totdat de zonde gedood wordt.

Over het woordje 'geloof'

Geloof is dus niet datgene wat sommige mensen in hun eigen ijdele waan en droom voor geloof houden. Zij horen en spreken wel veel over het geloof, maar als ze zien dat het geloof geen verbetering en goede werken voortbrengt, dan vervallen zij tot deze dwaling, dat zij zeggen: 'Het geloof alleen is niet genoeg, je moet ook goede werken doen om rechtvaardig en zalig te worden.' Als ze het evangelie horen, dan menen

ze dat ze door eigen kracht zelf in hun hart een gedachte moeten scheppen die spreekt: 'Ik geloof!' Dat houden zij dan voor het ware geloof. Het is echter maar een verzinsel en een denkbeeld in hun hoofd, waarvan zij in de grond van hun hart nooit iets ondervinden. Dit geloof doet niets, het werkt ook geen betering en bekering.

Het geloof echter is een Goddelijk werk ín ons dat ons vernieuwt en wederbaart uit God, de oude Adam doodt en ons tot geheel nieuwe mensen maakt van hart, gemoed, zin en in al onze vermogens; en ook de Heilige Geest met zich brengt [vgl. NGB, Art. 24, hcvw]. O, het geloof is een levende, werkzame, ijverige en machtige zaak, zodat het onmogelijk is dat het niet onophoudelijk goed zal doen. Het vraagt er niet naar of er goede werken te doen zijn, maar voordat deze gevraagd worden, heeft het geloof ze al gedaan. Het is hierin ook altijd bezig. Wie echter deze werken niet doet, die is een mens zonder geloof, die om zich heen tast en grijpt naar geloof en goede werken, en echter niet verstaat wat geloof en goede werken zijn, maar er alleen veel over weet te praten en te zeggen. Het geloof is een levend en vast gegrond vertrouwen op Gods genade in Christus, zo zeker, dat het duizend keer daarvoor zou willen sterven. Dit vertrouwen en deze kennis van Gods genade maken ons ook vrolijk, vrijmoedig en vol liefde tot God en alle schepselen. Dit alles werkt de Heilige Geest door het geloof. De mens wordt daardoor – zonder dwang – gewillig en genegen om alle mensen goed te doen, ieder bij te staan en al het nodige te lijden. Alles alleen om de liefde en lof van God, Die hem deze genade bewezen heeft. Daarom is het onmogelijk het geloof en de werken [namelijk, als vruchten van het geloof, hcvw] van elkaar te scheiden, net zo onmogelijk als het is, dat een vuur geen warmte en een vlam geen licht zou geven. Daarom zou ik oppassen voor je eigen valse gedachten en voor de nutteloze pratens die veel weten te vertellen over geloof en goede werken en ondertussen grote dwazen zijn. Bid God dat Hij het geloof in je werkt, anders zul je het in eeuwigheid niet ontvangen, ook al verzin je en doe je zoveel als je maar wilt of kunt.

Over het woordje 'gerechtigheid'

Als er gesproken wordt over 'gerechtigheid' dan is dat de gerechtigheid van het geloof. Ze heet ook wel 'Gods gerechtigheid' of 'gerechtigheid die voor God geldt,' en wel daarom, omdat ze Gods gave is, die Hij ons toerekent als gerechtigheid, alleen omwille van Christus onze Middelaar. Dit werkt in ons dat wij nu ook onze naaste liefhebben zoals we schuldig

zijn, want door het geloof wordt de mens verlost van [de macht van] de zonde en ontvangt lust en liefde tot Gods geboden. Daardoor krijgt God Zijn eer en geeft men Hem wat wij schuldig zijn. Zo doet hij ook tegenover zijn medemens: waar hij kan zal hij helpen! Zodat hij tegenover ieder zijn plicht doet. Deze gerechtigheid kan de natuur, de vrije wil en al onze kracht niet teweegbrengen, want zoals er niemand is die zichzelf het geloof kan geven, zo is er ook niemand die het ongeloof kan wegnemen. Hoe wil hij dan zelfs de allerkleinste zonde wegnemen? Daarom is alles leugen, huichelarij en zonde wat buiten het geloof of door ongeloof gedaan wordt (hst. 14); het mag allemaal zo mooi schitteren en blinken als het maar kan.

Over de woordjes 'vlees en geest'

U moet het woordje 'vlees' hier niet op die manier verstaan dat vlees alleen betrekking heeft op onkuisheid, en met het woordje 'geest' alleen bedoeld wordt wat het innerlijke van het hart betreft. Maar 'vlees' noemt Paulus, net als Christus in het Evangelie van Johannes (hst. 3): alles wat uit vlees geboren is, de gehele mens, met lichaam en ziel, met verstand en zintuig, daarom, omdat zijn gehele bestaan op het vlees gericht is. Op deze manier, dat je ook 'vleselijk' moet weten te noemen, hij die – zonder genade – over hoge geestelijke zaken veel nadenkt, leert en praat. Zoals je dat uit de brief aan de Galaten (hst. 5), waar gesproken wordt over de werken van het vlees, wel kunt leren; daar noemt Paulus ook ketterij en tweedracht werken van het vlees. In Romeinen (hst. 8) zegt hij, dat 'door het vlees' de wet krachteloos gemaakt wordt, wat niet van onkuisheid, maar van alle zonden, echter wel allermeest van het ongeloof gezegd is; dat toch de allerergste geestelijke zonde is.

Wederom, ook hij wordt 'geestelijk' genoemd, die zich zelfs met de meest uitwendige en zichtbare werken bezig houdt, zoals Christus Zelf deed toen Hij de voeten van de discipelen ging wassen, en Petrus toen hij met zijn schip ging varen om te vissen. Verder, dat ook die mens vleselijk is, die inwendig én uitwendig leeft en werkt voor wat nuttig en nodig is voor het vlees, en wat het uitwendige leven dient. Geestelijk is een mens die inwendig én uitwendig leeft en werkt voor wat het geestelijke en toekomstige leven dient.

Tenzij men deze woorden op deze manier verstaat, kan men onmogelijk deze brief van Paulus, of enig ander boek in de Heilige Schrift, begrijpen.

Wees daarom op uw hoede voor iedere leraar die deze woorden anders gebruikt, wie het dan ook is, of het nu Origenes, Ambrosius, Augustinus, Hieronymus of zelfs iemand is die nog beroemder zou zijn. Laten wij nu de brief zelf voor ons nemen.

Korte inhoud van de Brief van de heilige Paulus aan de Romeinen

De allereerste plicht van een prediker van het evangelie is wel dat hij alles bestraft en tot zonde maakt wat niet uit de Geest en het geloof in Christus gedaan wordt. Hierdoor worden de mensen zelf ook tot de kennis van hun ellende gebracht, zodat zij vernederd worden en naar verlossing verlangen.

Op deze manier begint de heilige Paulus ook in het **eerste hoofdstuk** en bestraft eerst de algemene en grote zonden die openlijk aan de dag treden en die de voornaamste zonden van de heidenen waren. Dit zijn echter nu nog steeds de zonden van hen die zonder geloof en genade leven. Gods toorn over de zonde wordt geopenbaard van de hemel – ook door het hele evangelie heen – vanwege het goddeloze bestaan en de ongerechtigheid van de mensen. Want hoewel zij bij zichzelf weten en dagelijks zien dat er een God is, toch is de natuur – zonder genade – zo verkeerd en verdorven dat zij deze God niet kent, dankt of eert. De natuur is blind in zichzelf en laat de mensen voortdurend in zonde vallen, zelfs zover dat men behalve afgodendienst ook schandelijke ontucht en allerlei andere grote zonden bedrijft. De natuur maakt iemand schaamteloos en wil de zonde ook niet bestraffen in anderen.

In het **tweede hoofdstuk** gaat Paulus nog verder en bestraft ook hen die aan de buitenkant rechtvaardig schijnen en alleen heimelijk en verborgen zondigen. Zoals het toen gesteld was met de joden en nu nog met alle huichelaars en geveinsden, die – zonder dat zij daar veel zin in hebben – een vroom leven leiden, maar in hun hart vijanden van Gods wet zijn; en daarbij ook nog anderen graag willen veroordelen. Dat is het karakter van alle geveinsden, dat zij zichzelf voor rein houden, en toch vol hebzucht, haat, hoogmoed en allerlei vuiligheid zitten (vgl. Matheus 23). Zij zijn het immers die Gods goedheid verachten en door de hardheid van hun hart de toorn van God op zich laden. Zodat de heilige Paulus, als een goede uitlegger van de wet, niemand zonder zonde laat blijven, maar allen de toorn van God verkondigt, te weten, degenen die uit de natuur óf de vrije wil vroom willen leven. Hij laat hen niet beter zijn dan

de openbare goddelozen, ja, hij zegt dat zij allen verharde zondaren zijn en onboetvaardige harten hebben.

In **derde hoofdstuk** gooit hij ze beiden op één hoop, en zegt dat de één niet beter is dan de ander, en dat zowel joden als heidenen zondaars zijn voor God. Echter met dit verschil, dat de joden het Woord van God hebben ontvangen; hoewel de meesten het niet geloofd hebben. Maar hij zegt ook dat door hun ongeloof, het met het geloof en de waarheid van God niet uit is! Paulus haalt daarom terecht de tekst aan uit de Psalm: '... opdat Gij recht behoudt in Uw woorden, en rein blijft in Uw gerichten' (vgl. Psalm 51:6 vv). Dan keert hij weer terug naar zijn onderwerp en bewijst uit de Schriften dat ze allen zondaars zijn en dat niemand door de werken der wet gerechtvaardigd wordt, maar dat de wet alleen tot kennis van zonden gegeven is.

Daarna begint hij ons te leren en te onderwijzen wat de goede weg is, namelijk, hoe wij rechtvaardig en zalig moeten worden. Hij zegt dan, dat allen gezondigd hebben en niemand roem heeft bij God, maar dat wij zonder verdienste moeten zalig worden door het geloof in Christus, Die dit voor ons verdiend heeft door Zijn bloed. Christus is onze Middelaar en Voorspraak geworden bij God, Die ons alle zonden die wij bedreven hebben, vergeeft. Dan, dat God hiermee betoont dat alleen Zijn gerechtigheid – die Hij schenkt door het geloof – ons kan behouden. En ook zegt hij dat de gerechtigheid van God in deze tijd [van het Nieuwe Testament] door het evangelie geopenbaard is, die daarvoor [in het Oude Testament] door de wet en de profeten voorzien is. Op deze manier wordt de wet door het geloof bevestigd [of letterlijk: verhoogd], hoewel het werk der wet daardoor een einde neemt, samen met alle roem.

Nadat Paulus hen in de eerste drie hoofdstukken de zonde geopenbaard heeft, en de rechtvaardigheid door het geloof geleerd heeft, begint hij nu, in het **vierde hoofdstuk**, hun weerstand te overwinnen. Allereerst weerlegt hij het bezwaar dat de mensen gewoonlijk maken, als zij horen dat wij geheel zonder werken, alléén door geloof gerechtvaardigd worden; dat zij zeggen: 'Moeten we dan geen goede werken doen?' Paulus neemt hier Abraham als voorbeeld en zegt: 'Wat heeft Abraham met zijn werken verkregen? Waren al zijn werken niet roemloos voor God? Wat nuttigheid hadden ze dan?' En concludeert dan dat Abraham niet door werken is gerechtvaardigd geworden, maar door het geloof alléén. Zó volkomen, dat hij door de Schrift, ook reeds vóór zijn werk der

besnijdenis – alleen om reden van zijn geloof – om zijn gerechtigheid geprezen wordt (vgl. Genesis 15:6). Nu, als zijn werk der besnijdenis niets heeft toegebracht aan zijn rechtvaardigheid, hetwelk toch een gebod van God én een goed werk van gehoorzaamheid was, dan zijn er zeker ook geen andere werken die iemand kunnen rechtvaardigen. Maar zoals Abrahams besnijdenis een uitwendig teken was, waarmee hij zijn rechtvaardigheid door het geloof bekrachtigde, zo zijn verder alle goede werken alleen maar uitwendige tekenen die volgen op het geloof. Het zijn slechts bewijzen – omdat zij goede vruchten zijn – dat die mens reeds tevoren voor God inwendig rechtvaardig is.

Daarmee bevestigt nu de heilige Paulus met dit machtige voorbeeld zijn vorige lering uit het derde hoofdstuk, te weten: de leer van het geloof. En hij brengt nog een getuige bij, namelijk de profeet David, die ook zegt dat de mens zonder werken gerechtvaardigd wordt, hoewel hij niet zonder werken blijft als hij gerechtvaardigd geworden is (vgl. Psalm 32). Daarna breidt hij deze voorbeelden verder uit, en gebruikt ze tegen alle andere werken der wet, en concludeert daaruit, dat de joden niet alléén vanwege hun bloedbanden Abrahams kinderen en erfgenamen kunnen zijn, veel minder nog vanwege de werken der wet, maar dat zij zelf eerst erfgenamen moeten zijn van het geloof van Abraham; tenminste, als zij ware erfgenamen willen zijn. Dit is zeker waar, omdat Abraham reeds vóór de wet – zowel die van Mozes als van de besnijdenis – door het geloof gerechtvaardigd is geworden en een vader genoemd wordt van alle gelovigen. Daarbij komt ook nog, dat de wet eerder toorn werkt dan genade, omdat niemand de wet met lust en liefde doet, zodat er meer ongenade dan genade door de werken der wet komt. Daarom moet alleen het geloof de zegen, die aan Abraham beloofd is, ontvangen. Zodoende zijn deze voorbeelden omwille van ons geschreven, opdat wij daardoor ook zullen geloven.

In het **vijfde hoofdstuk** heeft Paulus het over de vruchten en de werken van het geloof, namelijk: vrede, blijdschap en liefde tot God en alle mensen; daarbij: lijdzaamheid, roem, volharding, moed en hoop in tijden van droefheid en lijden. Want al deze vruchten volgen het ware geloof. Alles omwille van de onmetelijke genade die God ons in Christus heeft betoond, dat Hij Christus voor ons heeft overgegeven in de dood, zelfs voordat wij hierom gebeden hadden, ja, toen wij nog vijanden waren. Op deze manier is het dan duidelijk dat het geloof zonder toevoeging van enig werk rechtvaardig maakt, echter óók dat dit niet tot gevolg heeft dat wij daarom geen goede werken zouden doen. De ware goede werken

zullen zeker niet uitblijven! De werkheiligen begrijpen hier echter niets van en verzinnen voor zichzelf eigenwillige werken en plichten waar geen vrede, blijdschap, rust, liefde, hoop, roem, of enig ander christelijk werk in gevonden wordt dat in overeenstemming is met de natuur van het geloof.

Daarna maakt hij in zijn predicatie een prachtig uitstapje of heerlijke wandeling en vertelt ons waar zonde en gerechtigheid, dood en leven hun oorsprong hebben. Daarbij plaatst hij Adam en Christus tegenover elkaar. Hiermee wil hij zeggen dat Christus – de tweede Adam – moest komen om ons erfgenamen van Zijn gerechtigheid te maken, te weten, door een nieuwe en geestelijke geboorte uit het geloof; en wel op dezelfde manier als de eerste Adam ons erfgenamen van de zonde gemaakt heeft, door onze eerste geboorte uit het vlees. Daarmee wordt verkondigd en bevestigd dat niemand zelf door werken van zonde tot gerechtigheid kan komen, net zo min als hij zijn lichamelijke geboorte kon tegenhouden. Dat wordt ook daarmee bewezen dat de Goddelijke wet – als iets dat toch terecht zou moeten kunnen verlossen! – zelfs niet verlost, maar daarbij ook nog de zonde vermeerdert. En wel daarom, omdat – door de wet – de verdorven natuur de wet steeds meer gaat haten en de wet daardoor meer overtuigt van zonde, en de zonde daardoor ook meer overvloedig wordt. Op die manier worden Christus en de genade van God – door de eisende wet – onmisbaar en noodzakelijk gemaakt om de menselijke natuur te verlossen.

In het **zesde hoofdstuk** behandelt Paulus dit bijzondere werk van het geloof, namelijk, de strijd die de Geest met het vlees voert in het doden van de zonden en begeerten die nog overblijven nadat iemand gerechtvaardigd is. Hij leert ons, dat het geloof ons niet zó van de zonde bevrijdt dat we nu gemakzuchtig, lui en gerust kunnen zijn, alsof er geen zonde meer zou bestaan. De zonde is er nog steeds, maar die wordt ons – omwille van het geloof dat er tegen strijdt – niet aangerekend tot verdoemenis. Daarom hebben wij ons leven lang genoeg te doen met onszelf. Het lichaam moet onderworpen worden, de begeerten gedood, en de ledematen gedwongen dat zij aan de Geest gehoorzaam zijn en niet hun begeerten dienen. Daardoor worden wij gelijkvormig aan de dood en opstanding van Christus en voltooiën daarin onze doop. De doop wijst immers ook op de dood van de zonden en het nieuwe leven van de genade, dat voortduurt totdat wij eindelijk geheel gezuiverd van alle zonden, ook naar het lichaam, met Christus opstaan en eeuwig leven.

Paulus zegt dat dit zo is omdat we onder de genade en niet onder de wet zijn. Hij legt zelf uit dat 'zonder de wet' zijn, niet zoveel gezegd is, als 'geen wet te hebben' en dat daarom iedereen mag doen waar hij zin in heeft. Echter 'onder de wet zijn' is als we zonder geloof en genade met werken der wet omgaan. In dat geval is het zeker zo, dat de zonde in ons heerst door de wet, aangezien niemand vanuit zijn natuur de wet liefheeft, en juist dát is de grootste zonde. De genade geeft dat we de wet liefhebben, dus is er dan geen zonde meer, en de wet is niet meer tegen ons maar één met ons geworden. Dit is dan de ware vrijheid van zonde en wet waarover Paulus tot aan het einde van dit hoofdstuk schrijft, namelijk, dat het een vrijheid is om met blijdschap goed te doen, en rechtvaardig te leven zonder dwang van de wet. Daarom is deze vrijheid een geestelijke vrijheid, die de wet niet ontbindt, maar vervult en opbrengt wat door de wet geëist wordt, namelijk liefde. De wet is daar tevreden mee en heeft verder niets meer te vorderen en te eisen. Juist zoals het geval is als je iets aan een leenheer schuldig zou zijn en niet kon betalen. Van hem kun je op twee manieren afkomen, in de eerste plaats: dat hij niets van je neemt en het schuldenregister verscheurt, waarmee hij mogelijk zelf niet geheel tevreden is. In de tweede plaats: dat een goed mens voor je betaalt, en aan jou datgene geeft waarmee je de schulden kunt betalen. Het is op deze laatste manier dat Christus ons vrijgemaakt heeft van de wet. Daarom is het ook geen onordelijke vleselijke vrijheid die geheel niets zou hoeven te doen, waarover wij spreken, maar één die juist veel en van alles doet, terwijl toch de persoon zelf geheel vrij is van wat de wet vordert en eist.

In het **zevende hoofdstuk** bevestigt Paulus deze vrijheid met een gelijkenis die hij neemt uit [de wet van] het huwelijk. En wel, dat wanneer de man sterft, de vrouw weer vrij is, en – door de dood van de man – de één losgemaakt wordt van de ander. Het is dan ook niet langer meer zo, dat de vrouw niet behoort [te trouwen] of niet mag trouwen met een andere man. Integendeel, ze is nu pas werkelijk vrij om met iemand anders te trouwen. Zij kon dit eerder niet doen, omdat haar man toen nog leefde. Op dezelfde manier – maar dan geestelijk – is ons geweten gebonden aan de wet en onderworpen aan de zondige oude-mens. Echter wanneer die oude-mens door de Geest gedood is, dan is het geweten vrij, en de één losgemaakt van de ander. Niet dat het geweten nu geen werking meer heeft, nee, maar nu kan het pas goed de tweede Man, Christus, aanhangen en vruchten des Levens dragen [dit in

tegenstelling met 'om voor de dood vruchten te dragen,' vgl. vers 5, hcvw].

Daarna verklaart Paulus nog uitvoeriger de natuur van de zonde en van de wet, namelijk, hoe dóór de wet de zonde pas echt levend en krachtig wordt. De oude-mens wordt nu de wet steeds meer vijandig gezind, omdat hij toch niet kan volbrengen wat door de wet geëist wordt. De zonde is zijn natuur, en deze natuur kan uit zichzelf niet anders dan zondigen, daarom wordt hij alleen maar gemarteld door de wet en de wet wordt zijn dood. Hij oordeelt nu dat de wet verkeerd is, echter, de wet zelf ís niet verkeerd, maar het is onze zondige natuur die niet dulden kan dat de goede wet goede dingen van ons eist. Net zoals een zieke niet dulden kan dat men van hem eist om te lopen en te springen of te werken zoals een gezond mens doet.

Daarom maakt Paulus deze gevolgtrekking: dat, wanneer de wet goed gekend en verstaan wordt, de enige werking van de wet is om ons onze zonden in gedachten te brengen en ons daardoor te doden; ons schuldig te stellen, en aan de eeuwige toorn van God te onderwerpen. Zoals dat alles duidelijk geleerd en ervaren wordt in het geweten, als het geweten werkelijk door de wet getroffen wordt. Op die manier, dat het begrijpt dat men iets anders moet hebben, wat hoger is dan de wet; iets wat de mens rechtvaardig en zalig kan maken. Zij echter, die de wet niet werkelijk verstaan, zijn blind, en blijven in hun verwaandheid voortleven, zij menen zélf de wet met werken te vervullen, want zij weten niet wat de wet allemaal nog meer eist, namelijk, een ongedwongen, gewillig en vrolijk hart. Dat is de reden waarom zij Mozes [= de wet] niet goed kunnen onderscheiden, want er is een sluier voorgehangen, waardoor de wet voor hen bedekt en verborgen is.

Daarna laat Paulus zien, hoe vlees en Geest - in één mens - met elkaar in strijd zijn. Hij stelt zichzelf tot voorbeeld, zodat wij het werk - de zonde in onszelf doden - goed leren kennen. Zowel vlees als Geest worden door Paulus 'wet' genoemd, en dat niet zonder reden. Zoals het de eigenschap van de Goddelijke wet is dat deze dwingt en eist, op dezelfde manier dwingt en eist het vlees ook. Zo strijdt en woedt het vlees óók tegen de Geest en wil haar doel bereiken. Omgekeerd, zo werkt en strijdt de Geest ook tegen het vlees en wil Zijn doel bereiken. Deze twist in ons hart duurt zo lang als we leven, in de één meer, in de ander minder, het hangt ervan af of de Geest, óf het vlees de overhand verkrijgt. Niettemin, de gehele mens bestaat uit beide: Geest en vlees, die tegen elkaar strijden totdat de mens [in de opstanding] geheel geestelijk wordt.

In het **achtste hoofdstuk** troost Paulus deze strijders en toont hen aan dat dit opstandige vlees hen niet zal verdoemen. Hij gaat verder door ze te laten zien wat de ware eigenschappen van het vlees en de Geest zijn. Het is de Geest uit Christus. Die – zegt hij – heeft Zijn Heilige Geest in ons gegeven. De Heilige Geest maakt ons geestelijk en bedwingt het vlees. Hij verzekert ons ook dat wij ondanks dat de zonde hevig in ons woedt, toch kinderen van God zijn, tenminste, zolang wij naar de Geest wandelen en de werkingen van het vlees doden. Daarom, omdat niets zo goed is om het vlees te weerstaan als kruis en lijden, troost Paulus ons ook in ons lijden. Hij troost ons met de werkingen van de Geest: dat we de hulp van de Heilige Geest ontvangen zullen; dat de liefde van God in ons is uitgestort, en dat alle schepselen met ons lijden. Namelijk, dat de Geest zowel in ons als in de schepselen zucht, en de gehele schepping met ons hoopt en uitziet dat we eindelijk van het vlees en de zonde verlost worden. Zo zien we hier, dat deze drie hoofdstukken – dat is het zesde, het zevende en het achtste – alle één en hetzelfde werk van het geloof onderwijzen, dat is: de oude Adam doden en het vlees kruisigen.

In de **hoofdstukken negen, tien en elf** leert Paulus ons van de eeuwige verkiezing van God. Namelijk, over het oorspronkelijke besluit van God, wie geloven of niet geloven zal; van zonden verlost of niet verlost kan worden. Daarmee is het geheel uit onze handen genomen en ligt het alleen in Gods hand of wij rechtvaardig worden. Dit is dan ook allerhoogst noodzakelijk! Want wij zijn zo zwak en onzeker, dat, als het van ons zou afhangen, er zeker geen mens zalig werd. De duivel zou de mensen, zonder twijfel, allemáál overweldigen. Maar omdat God zo zeker [of: getrouw] is, dat Zijn verkiezing niet faalt of iemand die kan weren, daarom hebben wij nog hoop tegen de zonde.

Maar nu moeten wij eerst de mond stoppen van die roekeloze en onbezonnen geesten, die eerst bij hun verstand te rade gaan en met hun verstand opvaren naar de hemel en daar beginnen om eerst de diepte van de Goddelijke uitverkiezing te onderzoeken. Zij zijn dan – maar dat geheel tevergeefs – bekommerd om te weten of zij uitverkoren zijn! Ja, die moeten vanzelf weer neerstorten! Of ze vervallen tot wanhoop, óf ze worden geheel onverschillig. Die echter de volgorde van deze brief verstaan, bekommeren zich éérst over Christus en het evangelie, namelijk, dat je in de eerste plaats kennis van je zonde én kennis van Gods genade hebt. Daarna, dat je tegen de zonden strijdt, zoals het eerste tot het achtste hoofdstuk je geleerd hebben. Als je hierna tot aan het achtste hoofdstuk gekomen bent, onder kruis en lijden, dan zal het

heilige kruis je in hoofdstuk negen tot elf, wel goed onderwijs geven over de uitverkiezing, te weten, hoe vol troost deze leer is. Want zonder lijden, kruis en doodsangsten kan je de verkiezing niet zonder schade en verborgen opstand tegen God overdenken. De oude Adam behoort geheel gedood te worden, voordat men dit kan verdragen en deze sterke wijn kan drinken. Daarom, pas er voor op, dat je niet van deze wijn drinkt, als je nog steeds een zuigeling bent. Er is een zekere maat, tijd en leeftijd voor ieder leerstuk.

In **hoofdstuk twaalf** leert Paulus ons eerst wat de ware godsdienst is die alle christenen tot priesters maakt, zodat ook zij allen mogen offeren, geen geld of vee, zoals de priesters dat onder de wet deden, maar het offer van hun eigen lichaam, namelijk, door hun begeerten te kruisigen en te doden. Daarna beschrijft hij de uitwendige wandel van christenen, in het geestelijke ambt [Dts.: geistlichen Regiment]; hoe zij onderwijzen, preken, regeren, dienen, geven, lijden, liefhebben, kortom, de manier waarop ze zich behoren te gedragen tegenover vriend, vijand en ieder ander mens. Dat zijn de werken die een christen zonder ophouden beoefent, daarom – zoals ik al eerder gezegd heb – omdat het geloof nooit rust.

In **hoofdstuk dertien** leert Paulus ons dat je de wereldlijke overheid behoort te eren en te gehoorzamen. De wereldlijke overheid is niet daartoe ingesteld, om de mensen vroom te maken voor God, maar zij geeft ons zekerheid dat de goeden [Dts.: frumen] uitwendige vrede en bescherming hebben en dat misdadigers niet ongestoord en onbevreesd kwaad en onrecht kunnen aanrichten. Daarom is het ook de plicht van de goeden [idem] om de wereldlijke overheid te eren, hoewel het voor henzelf niet nodig is, dat zij zulke overheden zouden hebben. Ten slotte voegt Paulus alles tezamen in de liefde; dan besluit hij met het voorbeeld van Christus: op dezelfde manier als Hij ons heeft liefgehad, behoren wij ook onze naaste lief te hebben, en Hem daarin na te volgen.

In het **veertiende hoofdstuk** onderwijst Paulus ons, dat we de zwakke gewetens van de gelovigen voorzichtig moeten leiden en er geduld mee moeten hebben. Je mag de christelijke vrijheid niet tot hun nadeel, maar moet die – wat toch het belangrijkste is – tot hun voordeel [Dts.: fodderung] gebruiken. Als je dat niet doet, komt er twist en tweedacht, waardoor het evangelie gelasterd wordt. Om die reden is het beter om de zwakgelovigen soms iets toe te geven, totdat zij sterker worden. Dat

is altijd beter dan dat de hele leer van het evangelie [in hen] ondergaat. Dit werk is een bijzonder liefdewerk dat vooral ook nu nog nodig is, bijvoorbeeld, als er mensen zijn die moeite hebben om vlees te eten [op de vastendagen]. Ook in andere gevallen die de christelijke vrijheid betreffen, moet men – als sommigen nog niet beter weten – niet nodeloos hun zwakke gewetens wankelmoedig maken.

In het **vijftiende hoofdstuk** wijst Paulus ons op het voorbeeld van Christus, om te laten zien dat ook wij de zwakken verdragen moeten. Niet alleen hen die een zwak geweten hebben, maar bovendien ook hen die nog gebrekkig zijn in bekende zonden of ergerlijke gewoonten hebben. Wij moeten ze daarom niet verwerpen, maar dragen tot zij beter worden. Zo heeft Christus immers ook met ons gedaan, en doet dat nog dagelijks, waardoor Hij zeer veel ondeugden, gebreken en kwade gewoonten in ons verdraagt en ons toch zonder ophouden helpt en bijstaat. Daarna bidt Paulus voor hen [die te Rome zijn]. Hij prijst ze en beveelt ze aan God en Zijn genade. Hij wijst op zijn eigen ambt en de boodschap die hij brengt. Hij vraagt ook, op een zeer bescheiden manier, om een bijdrage voor de armen in Jeruzalem. Alleen de christelijke liefde is de bron van alles wat hij zegt en doet.

Het **laatste hoofdstuk** bestaat uit aanbevelingen en groeten. Maar Paulus wil ook een groet daartussen plaatsen met een welgemeende waarschuwing tegen menselijke leringen, die naast de evangelisch leer hun intrede doen en die ergernissen aanrichten. Het is alsof hij duidelijk heeft voorzien dat uit Rome en door de kerk van Rome de bedrieglijke leerstellingen [Canones] en de ergerlijke pauselijke besluiten [Decretales] zouden komen, tezamen met het ongedierte en gewormte van menselijke wetten en geboden, waar nu de hele wereld in verdronken ligt; en die deze brief en de gehele Heilige Schrift, tezamen met de Geest en het geloof, van ons weggevoerd en verduisterd hebben. Zodat er niets overgebleven is dan de afgod die buik heet, die tezamen met zijn dienaars door Paulus verwenst worden. Moge God ons van hen verlossen. Amen.

In deze brief vinden we dus zeer overvloedig, wat een christen weten moet, namelijk, wat de woorden 'wet', 'evangelie', 'zonde', 'straf', 'genade', 'geloof', 'gerechtigheid', 'Christus', 'God', 'goede-werken', 'liefde', 'hoop' en 'kruis' aanduiden en betekenen. Bovendien hoe wij ons tegen iedereen, hij moge rechtvaardig of goddeloos zijn, sterk of zwak,

vriend of vijand, en ook wat onszelf betreft, zullen gedragen. Paulus heeft dit alles – met voorbeelden van hemzelf en de profeten – bewezen, zodat hier niets te wensen overgelaten is. Daarom lijkt het er werkelijk op alsof de heilige Paulus in deze brief de gehele christelijke en evangelische leer heeft willen samenvatten, om zo een deur of venster te openen naar het hele Oude Testament. Het is dan ook met zekerheid te zeggen, dat zij die deze brief goed en met het hart verstaan, ook het licht en de kracht van het Oude Testament met zich dragen. Daarom behoort iedere christen deze brief zich eigen te maken door een voortdurende studie. Moge God ons Zijn genade geven om dat te doen. Amen.

EINDE